

Arengustenaariumites kasutatavate mõistete selgitused

Istandik – metsaseaduse mõistes on istandik puude ja põõsaste intensiivseks kasvatamiseks rajatud kasvukoht mittemetsamaal, kus puid ja põõsaid kasvatatakse regulaarse seaduga ning majandatakse ühevanuselistena.

Ajalooliselt järjepidev metsamaa – ala, mis on olnud metsamaa võimalikult kaua, parimal juhul kogu ajaloo. Järjepidev ei tähenda, et mets on olnud sellel alal puutumata. Metsa ennast võidi ikka majandada, aga ökosüsteemil on olemas mingi järjepidevus, lihtsalt koos väiksemate või suuremate looduslike või inimtekkeliste häiretega. Praktikas kasutakse metsa järjepidevuse hindamiseks ajaloolisi kaarte. Eesti puhul võiks metsa järjepidevuse üleriigiliseks aluseks olla 19. sajandi avaldatud 1- ja 2-verstalised kaardid. Lokaalselt võib ajaloolist tausta täpsustada 18. ja 19. sajandi mõisakaartidega või 17. sajandi Rootsi arveraamatu kaartidega. Hilisemaid muutuseid ja metsamaa püsivust saab täpsustada 20. sajandi alguse Eesti Vabariigi ja Nõukogude Liidu varasemate topograafiliste kaartidega ja peamiselt 1950date kohta olemasolevate fotokaartide ja ortofotodega. Kõik materjalid on suuremas osas digitaliseeritud ja kättesaadavaks tehtud Maaameti geoportaali kaudu ning töö materjalide lisamisega jätkub. Metsade järjepidevuse hindamist on rakendatud juba paljudes teadusprojektides ja koduloouuringutes.

Jätkusuutlik – eestikeelne vaste Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rahvusvahelistes kokkulepetes kasutatud inglisekeelsele terminile „*sustainable*“. Eestikeelsete sünonüümidenä on kasutusel ka säästlik, kestlik ja säästev.

Kaitsefunktsioonidega metsad – veekaitsevööndid ning kohalike omavalitsuste loodud kaitsealad (metsaseaduses: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuise eest või tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud mets).

Kaitsemets – kaitsemetsadeks loetakse metsa, kus majandamistegevus on piiratud, kuid mitte keelatud, piirangu rangus võib olla väga erinev (hoiualad, kaitsealade, püsielupaiga, kalda ja kohaliku objekti piiranguvööndid, sh projekteeritavad, üksikobjekti kaitsetsoonid, Natura 2000 loodus- ja linnualad, mis ei ole rangelt kaitstud).

Kaitstav mets hõlmab range kaitsega metsa ja kaitsemetsi.

Kultuuripärand vs pärandkultuur – kultuuripärand on kõikvõimalikud inimese loodud või inimese ja looduse koosmõjus tekkinud esemed ja paigad, millel on aja- ja kultuurilooline või esteetiline väärtus, mis hõlmab nii vaimset kui ainelist osa kultuurist. Pärandkultuur on kultuuripärandi üks avaldumisvormi, mille all mõistetakse inimese loodud kultuuripärandi objekte maastikul.

Looduslik mets – vajab defineerimist MAK arutelude käigus.

Majandatav mets – kategooria majandatav mets hõlmab kogu metsamaad, kus majandustegevus on lubatud (samaväärne rahvusvaheliselt kasutatavate mõistetega „*managed forest*“ ehk „*forest available for wood supply*“). Majandatavat metsa saab defineerida ka kui tulundusmetsa ja kaitsemetsa summat või kogu metsamaana, millest on maha arvatud range kaitse all olev mets.

Mets – metsaseaduse kohaselt on mets ökosüsteem, mis koosneb metsamaast, sellel kasvavast taimestikust ja seal elunevast loomastikust.

Metsa tagavara – summaarne tüvepuidu kogus metsas.

Metsamajandamine – metsanduse haru, mis hõlmab endas metsakasvatust, -kaitset, -korraldust, -kasutust, puhkemetsandust ja metsahoidu.

Metsasektor – metsamajandus, puidu mehaaniline ja keemiline töötlemine, paberi ja tselluloosi tootmine ning mööblitootmine.

Märjad metsad – liigniisked-, lodu-, soostuvad- ja soometsad, võib laiendada ka rabametsadele. Soovitav defineerida MAK2030 arutelude käigus.

Püsimetsandus – püsimetsana majandamine/püsimetsandus on metsaseaduse tähenduses on välja raiutud või välja langenud puude pidev asendumine või asendamine uute kasvukohale looduslikult omaste puudega.

Range kaitse all olev mets – range kaitse all olevaks metsaks loetakse metsamaad, kus kogu majandustegevus on keelatud: loodusreservaadid, püsielupaiga sihtkaitsevööndid (sh projekteeritavad), looduslik ja hooldatav sihtkaitsevöönd (sh projekteeritav), I kategooria kaitstavate loomade elupaigad ja taimede kasvukohad, riigimetsa ja lepinguga kaitstud eraomanike maadel asuvad vääriselupaigad.

Rohevõrgustik – on eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem, mis koosneb tuumikaladest ja neid ühendavatest rohekoridoridest.

Tulundusmets – tulundusmetsaks loetakse metsa, kus metsa majandamine on lubatud vastavalt üldistele metsaseaduse nõuetele.

Turismirahu – tuleb kokku leppida.

Uudismetsamaa – metsamaa, mis ei ole ajalooliselt järjepidev metsamaa.

Väike metsaomanik – vajab defineerimist MAK arutelude käigus.

Ühismets – ühisomandis olev metsamaa. Ühisomand on kahele või enamale isikule üheaegselt kindlaksmääramata osades ühises asjas kuuluv omand (asjaõigusseadus § 70 lg 4).